

A SZEGED-VIDÉKI SZŐLŐ TELEPÍTÉSÉNEK SZERSZÁM- ÉS ESZKÖZANYAGA

BÖRCSÖK VINCE

(Szeged, Radnóti Miklós Gimnázium)

Néprajzkutatásunknak korábban elhanyagolt területe volt a szőlő- és a bortermelés vizsgálata. Az utóbbi évek munkája nagy lépésekben igyekszik törleszteni az adósságot. Elsősorban *Vincze István* munkáira hivatkozhatunk, akinek egész sereg dolgozata látott napvilágot.¹ Számos kérdést vizsgál meg, országos és európai összefüggésben tárgyalja azokat.

Nem véletlen, hogy az eddigi vizsgálatok tárgya inkább a hegyvidéki szőlő- és borkultúra volt, hiszen a homoki szőlőket zömében csak a múlt század végén, a filoxeraveszedelem után telepítették. Még feleletre vár az a kérdés, hogy a kecskeméti vagy a szegedi homokon kezdődött-e először a nagyobb arányú szőlőtelepítés. Kétségtelen, hogy mind a kettő a filoxeraveszedelem után indult rohamos fejlődésnek. Ha a szőlőtelepítés balkáni kapcsolatait vesszük figyelembe² akkor feltehető, hogy az Alföldön Szegeden és környékén jelentek meg először a szőlőskertek. De a balkáni szőlők elsősorban hegyvidéki szőlők voltak és így feltehető, hogy Magyarországon is a hasonló környezetben telepítették az első időkben. Elsősorban a Dunántúl vidékeire gondolhatunk, nevezetesen a Balaton környékére. Így könnyen lehetséges, hogy Kecskemét az első hatásokat a hozzá legközelebb eső balatoni szőlővidéktől kapta³. A török hódoltság következtében a szegedi polgárok elvesztették szőlőbirtokaikat a Szerémségben, és ezek pótlására közvetlenül a várost körülvevő feketeföldeken kialakult szőlőkről tesz említést Bálint Sándor.⁴ Amikor a hódoltság megszűnésével megindul a Szeged környéki homokpuszták lassú benépesedése, az első szőlővesszők minden bizonnyal Szegedről kerülnek ki a homokra, s hovatovább később bizonyosságot tettek a homoki szőlő filoxeraveszedelemmel szembeni ellenálló képességéről. Egyben kijelölték a homok hasznosításának útját is.⁵

A szőlőművelés általunk ismertett elterjedési módja számos olyan kérdést

¹ Vonatkozó munkák: *Vincze I.*, Szőlőművelés és eszközei a borsodi Hegyközben. Néprajzi Közlemények, V. (1960) 125—144. *Vincze I.*, A szőlőhegy birtoklása és rendje. Néprajzi Közlemények, VI. (1961) 94—106.

² *Andrásfalvi B.*, A vörösbőr Magyarországon. Szőlőművelésünk balkáni kapcsolatai. Népr. Ért. XXXIX. (1957) 49.

³ *Vincze I.*, Magyar borsajtók. Ethn. LXIX. (1958) 1—28.

⁴ *Bálint S.*, Szeged városa. Szeged, 1959. 39.

⁵ Ezek alapján feltehető, hogy a balkáni hatás különböző irányban és eltérő időben érvényesült, aminek felderítése a jövő kutatás feladata lesz. Egyébként érdemes idézni egy 1799-ből származó verset, amely a homoki szőlők filoxeraveszedelem előtti helyzetéről tudósít.

Vedres István:
„Borom elegendő, Polgárain mérhetik,
Kívül a homokon szorgonddal termesztik.
Sok terem? egy Krajtzár; kevés? négy ittzéje,
Már közönségesen szoktunk élni véle”.

Szeged városa megnagyobbítandó tanácsháza. Pest, 1799. 5.

vet föl, ami sajátosan néprajzi probléma. Ilyen többek között a paraszti szőlőművelés módszerében az egyéni kezdeményezés, tapasztalatok átadása és átvétele folytán közösségivé vált eljárások egész sora, amelyek a dél-alföldi táj szőlőkultúrájának sajátos jellemvonásai. Dolgozatunk a gazdag problémakör vizsgálatának csupán egyik részét, a homoki szőlő telepítésének eszköz-, illetőleg szerszámanyagát ismer-teti.

Kutatásaink fő területe a Szeged-Alsótanya területéhez tartozó Mórahalom, Ásotthalom, Domaszék, Rúzsza, Öttömös, Pusztamérges, Röske, és a Felsőtanya-hoz tartozó Szatymaz, Balástya, Zsombó községek.⁶ A homoki szőlők mellett külön probléma az ártéri szőlők telepítése, amelyek a Szeged környéki Tisza árterén is jellemzők voltak és a Maros árterében ma is megtalálhatók. A két fajta szőlőterület telepítésének szerszámanyagában jelentős eltérés nincs. A terület előkészítése az ártéri szőlőknél egyszerűbb, mert nem kell megküzdeni a talaj egyenetlenségeivel. A telepítés szerszámanyaga azonban nem mutat számottevő eltérést.⁷

A múlt század utolsó évtizedeiben a szegedi futóhomokra, a kietlen járásokra, az egyenetlen buckákra új világ virradt. Addig azt hitték, hogy csak legeltetésre alkalmas, földművelésre nem. Ismeretes, hogy az Amerikából behurcolt filoxera az ősi magyar szőlővidéket mind letarolta, tönkretette. Ezer meg ezer szőlőműves parasztcsalád jutott hazánkban a múlt század nyolcvanas éveiben koldusbotra.⁸ A váratlan baj, természeti csapás azonban nemcsak leveri, hanem élelmessé is teszi az embert. Kiderült, hogy a forró alföldi homokon a filoxera nem tudott pusztítani, az itteni szőlőtőkék ellenállónak bizonyultak.

E felismerés nyomán a század végén megindul a homoksiványok, homokbuc-kák szőlővel való betelepítése. Erre döntő ösztönzést a szegedi határral szomszédos, urasági kézen levő két homokpuszta adott. A híres horgosi *Kárász* földesúri család ugyanis 1893 táján eladta mintegy 3 ezer hold kiterjedésű királyhalmi homokpuszt-táját Ormódi Béla pénzembernek (1831—1917), a szegedi kapitalizmus legmerészebb vállalkozó szellemének, aki a bécsi bankok támogatásával 30 forintot adott a Kárászoknak a pusztá holdjáért. A kapitalista kortársak ezt egyenesen örültségnek tartották és az hitték, hogy Ormódi a vállalkozásba belebukik. A Kárász család sem fizetett rá az ügyletre, mert a pusztát jelentéktelen összegért váltotta meg Bécs-ben. Szeged városa ugyanis azzal küldte nótáriusát a császári udvarba, hogy Sze-ged részére szerezzék meg a birtokot. Kárász ott ismerősével találkozott és annak segít-ségével saját részére vásárolta meg a Horgos-Királyhalom környékén elterülő 20 000 hold pusztát, amely részben fekete, részben homokos terület volt. Az utóbbin kez-dődött el a homoki szőlő gyors térhódítása.⁹

A fekete földre Horgos (Jugoszlávia) falu települt. Parcellázáskor 5, legfeljebb 10 holdat kapott egy család. Fizetni nem kellett, munkával törlesztették le az árát. Először a Kárász család telepített nagyban szőlőt a Horgos és Királyhalom közötti Buzsáki major környékén. Ma is megvan az 50 holdnyi szőlőterület.

Sok kisparaszt dolgozott a Kárász-szőlőben a parcellák árának ledolgozása során. Ellesték a szőlőmunka fortélyait. Tavaszi metszéskor szaporításra vesszőt vittek magukkal és elkezdődött az eleinte csak egész kicsiben, a néhány sorból álló házkörűli szőlő telepítése. A Kárász család, ha a birtok megszerzésénél vissza is élt

⁶ Tekintettel arra, hogy a szerszámok, eszközök használata a vizsgált területen megegyezik, ezért nem tartottuk szükségesnek a további összehasonlítást, a további községekben való kutatást.

⁷ Nem mondható el ez a művelés szerszámairól, amelyekről más alkalommal részletesen szólunk.

⁸ *Reizner J., Szeged története III. Szeged, 1900. 439.*

⁹ *Tóth Géza agronómus közlése (Mórahalom).*

Szeged város bizalmával, a parcellázással, a homoki szőlő telepítésének elkezdésével neve bekerült a város történetébe.¹⁰

A 30 forintos homokot Ormódi Béla a környék népének, szinte kizárólag a szegedi külső határ kisparasztjainak nyomban 60 forintjával parcellázta föl. A vevőknek a vétel alkalmával készpénzben csak 5 forintot kellett fizetniük holdanként, a többi törlesztésére 12 esztendő alatt kötelezték magukat.¹¹

A pusztá leghitványabb 200 holdnyi része azonban még a legágrólszakadtabb parasztembernek se kellett. Ezt a területet telepítette be egy Ormódiból, Fritsch bécsi bankárból és más külföldi főleg osztrák pénzemberekből álló részvénytársaság. A munka irányítására Zauner Richárd (1845—1939) kitűnő szakembert szerződtették, aki a pozsonyszentgyörgyi ősi borvidékről származott és a klosterneuburgi szőlészeti akadémián kitűnő eredménnyel szerzett képesítést. Legutoljára a budafoki állami borpincénél működött. Innen jött Szegedre, de az esztendő legnagyobb részét kint töltötte a telepítés színhelyén a horgosi Királyhalmon.¹²

Zauner Richárd vidékünkön addig ismeretlen fajták (*olaszrizling, pirosveltelini, kövidinka*) meghonosításával szerzett érdemeket. A birtoknak majdnem felébe csemegezőlő, főleg saszla került. A karó alkalmazásával a művelés fejlettebb módját követték. Innen ennek az új eljárásnak, illetőleg szőlőkultúrának a *karósszőlő, úri szőlő* neve, amely megkülönböztetés a *parasztszőlő, gyalogszőlő* hagyományos gondozási módjától.¹³

Érdemes külön kiemelnünk, hogy a saszaszűlő különleges szoros csomagolását dél-tiroli, Merán vidékéről szerződtetett lányok végezték, majd a szőlőt Bécsbe irányították. Onnan küldték szét a Habsburg Monarchia minden részébe. A kivitel egyre szélesebb körű lett. A telep vezetői a birtokukban maradt szőlő gondozásában igen sok szegényparaszt napszámost foglalkoztattak, akiktől komoly, igényes, lelkiismeretes munkát követeltek. Ennek néhány év múlva az lett az üdvös következménye, hogy ezek a munkások a maguk pár holdján, a maguk szőlőcskéjét is szakszerűen művelték meg. Ezzel azután az idetelepült szegedi kisparasztok érdeméből, az ő ösztönző példájuk nyomán, sokszor az ő tovavándorlásuk, vállalkozó szellemük, törhetetlen munkakedvük gyümölcseként a szabadkai, bácsalmási, halasi, pusztamérgesi, üllési, soltvadkertű kisparaszti szőlőkultúra is kibontakozhatott.¹⁴

Pusztamérgesen ugyancsak Ormódi Béla telepítette az első szőlőt Betéti Társaság szervezésében 1903-ban. A homoksivány Jászberény közbirtokosságáé volt,¹⁵ amit Ormódi 1902-ben vásárolt meg. Mindjárt hozzáfogott a terület parcellázásához. Néhány korona foglaló birtokában minden nincstelen földhöz juthatott. Az első telepések megélhetésének biztosítására 300 magyar holdas nagy szőlőtelepet alakított ki, és a munkaerő tartálékolása érdekében 600 négyszögöles telkeken 40 szobakonyhás lakást építtetett. Ezzel megvetette a mai község alapját. Azután újabb virágzó szőlőtelepek alakultak, mint 1906-ban Grüner-féle Hungária szőlőtelep 130 holdon, 1908-ban a Kis Ferenc-szőlőtelep, a Saághy László-féle szőlőtelep és több kisebb, nagyobb kisparaszti szőlőparcella. A felparcellázott 5—10 holdakon

¹⁰ Nem véletlen, hogy Szeged legforgalmasabb utcáját *Kárászok* utcájának, *Kárász* utcának nevezték el.

¹¹ *Bálint Sándor* szíves szóbeli közlése.

¹² *Bálint Sándor* szíves szóbeli közlése.

¹³ Saját gyűjtés.

¹⁴ Saját gyűjtés. A királyhalmi telep vetette meg az őszibarack modern piaci exportra termelésének alapjait is. Ezt aztán a környező kisparaszti gazdaságok fokozatosan átvették.

¹⁵ A közbirtokosság legelőnek használta és a pásztorok egyrésze parcellázáskor itt maradt. A huszas évek végén gyakran csendült fel a nóta a pusztamérgesi rizlinggel boroztató kocsmái népek társaságában a nóta: „Szípen legel a jászmines a ritén...”

megtelepülők földkunyhókban húzták meg magukat, és kezdték el a telepítést, úgy hogy ellesték a munka fortélyait a nagyobb szőlőtelepeken. Mind az első igényesebb tanyák, mind a további falusi házak a szőlőtelepítés jövedelméből épültek. A község 1908-ban lett önálló. Bora a pusztamérgesi rizling korán elismert márka lett a nyugati országokban, Ausztriában, Hollandiában, Belgiumban.¹⁶

Zauner Richárd, aki a királyhalmi szőlő telepítését irányította később megvált a Társaságtól, mert Ormódiék nem nézték jó szívvvel, illetőleg drágállták újabbnál újabb kezdeményezéseit, kísérleteit. Utána *Szentkút* pusztán, a mai Petőfiszálláson ültetett magának 4 hold szőlőt és ezzel az itteni parasztságnak is példaképpül szolgált. Közben más, nagyobb birtokosok, bérlők számára is telepített. Így *Pitricsom* pusztán, a Pallavicini uradalom Landesberg nevezetű szegedi bérlőjének 40 holdat, amely szintén ösztönző hatással volt a környező sándorfalvi, sövényházi lakosokra. Zauner helyét Ormódi mellett egyébként Saághy László foglalta el, aki Baranyából származott. Eredetileg kádármester volt, de különböző tanfolyamokon elismert borászati szakemberré képezte magát. Nagy érdeme van a pusztamérgesi szőlőkultúra megteremtésében és gyors fölvirágoztatásában. Később maga is pusztamérgesi szőlőbirtokos, aki példát mutatott a szőlőtermelésben.¹⁷

Ahogy az Ormódi—Fritsch vállalkozás a puszta leghitványabb 200 holdján kezdődött el, a belső tanyarészek (Domaszék, Zákányszék, Mórahalom, Nagyszéksós) régebbi szőlőkultúrája a másra már alkalmatlan, viszonylag magasabban fekvő, szélhordta homokdombokra települt. Innen ered a *szőlőhegy* elnevezés, ami egyrészt a homokdombot jelentette, másrészt a hegyvidéki szőlők mintájára azt, hogy a tanyásodás ellenére itt nem laktak, csak szőlőjük volt, mint a hegyoldalon. A szőlőhegyek elnevezése méltán kifejezésre juttatta azt a kilátástalanságot, amit a homok egyébként jelentett a pusztai ember életében: *Neszűrj högy, Bánom högy, Halesz*.¹⁸

Az első hősi vállalkozások sikereit a későbbi szőlőhegy (pl. *Arankahögy*) elnevezések is tükrözik. Később a parcellázó nevét vette föl a *beszőlőzött* terület: *Alsótanács högy, Fölsőtanács högy, Lovászi högy, Ludasi högy, Pálfi högy, Város högy*.¹⁹

A belső tanyarészek szőlőterületei úgy alakultak ki, hogy tehetősebb parasztemberek olcsón megvásároltak egy 8—10 holdból álló hasznavehetetlen területet. Vállalva a kockázatot, betelepítették az első *100 út szőlőt*.²⁰ Amikor a szőlő *beállt*, azaz megfogant, megerősödött, tovább folytatták a telepítést. Amikor teremni kezdett, 800 öles *zsákos* darabokra kifarcellázták. A *vékás* ennek a fele, azaz 400 öl. Ha valaki 4 vékás parcellát vett meg, *köblös*²¹ volt a szőlője.

Sokszor egymástól 2—3 km-re voltak a legkülönféle elnevezésű szőlőhegyek. Ismerve a szegedi puszták sajátos természetföldrajzi viszonyait, ahol a laposok, a dombhátak ritmikusan követik egymást, kézenfekvő a dombhátakon a szőlőhegyek viszonylag sűrű megjelenése.

A vagyoni különbségek kialakulása azt eredményezte, hogy a 100 utas parcellák gazdát cseréltek, egy kézbe kerültek, ezzel a parcellák megnövekedtek. A szőlőhegyen nagyobb terület lett egy gazdáé. Voltak olyan megerősödött családok, akiknek több szőlőhegyen volt vékás, zsákos, vagy köblös parcellájuk.

A szegedi puszta az országos átlagnál jóval gyorsabban népesedett be. A hosszú-

¹⁶ Grüner F., Pusztamérges története. Szeged, 1933. 6—7.

¹⁷ Grüner Marcell 85 éves közlése (Szeged).

¹⁸ Saját gyűjtés.

¹⁹ Bálint S., A szegedi tanyavilág benépesedése helyneveink tükrében. Néprajzi Dolgozatok 9 Szeged, (1963)

²⁰ 400 négyzetöl szőlő, amelyen 100 sor volt.

²¹ Területmértékek Szeged környékén használatos népi neve.

lejárható kedvezményes városi bérföldek siettették a tanyásodás kialakulását, a népesség számának erőteljes gyarapodását. A szőlő közkedvelt lett, minden családnál otthonra talált. Szőlőhegyek helyén egy kézbe összpontosult szőlőgazdaságok vagy tanyák létesültek és a szőlőtelepítés szétszórta vált, minden kisparaszti birtokon elterjedt. A szőlőhegy elnevezés megmarad, azonban nincs mögötte egységes összefüggő terület, hanem a fejlődés későbbi szakaszában, egészen 1945-ig az adott közigazgatási területen szétszórta az egyes kisparaszti gazdaságokban telepített szőlők összességét jelenti. Neve *hegyközség*.²²

1. kép. Paraszttalicska szerszámokkal

A századforduló táján megindult az egységes területű szőlőhegyek szétbomlása. Egyrészt annyira népszerűvé vált a tanyák népének életében, hogy a további termelésre alkalmatlan területek felparcellázásával nem lehetett az igényeket kielégíteni, másrészt megkezdődött a házkörüli telepítés, amiből a sok helyen napjainkig megtalálható szőlőskert kialakult. Amikor a szőlőtelepítésre szánt terület *vögyes*, azaz dimbes-dombos volt, akkor először el kellett *kubikolni*. Ezt a munkát télidőben sokszor maga a család végezte el. Kisebb területet közönséges paraszttalicskával kubikoltak. (1. kép). Nyárfából készült, csupán a *ráf* és a *kerékvégek* voltak vasalkatrészek. Amikor beállt a tél, maguk is barkácsoltak ilyen talicskát. A tanya körül használták, répa-, trágya- és szeméthordásra. Ez a típus kubikolásra nehéz volt, de azért a kubikos talicskát nem kérték kölcsön, és nem vásárolták meg. Nagyobb volt a rakfelülete mint a kubikos talicskáé és gyakran láb nélkül készítették. Kereké 40 cm átmérőjű 4 db faküllővel. A kerékagy 8 cm vastag, a szélek felé fokozatosan vékonyodó. A végeken az átmérője 7 cm. A kubikos talicskához hasonlóan kiképzett

²² Saját gyűjtés. A homoki szőlő elterjedésének tisztázása, elemzése további kutató munkát igényel, s szükséges a szomszédos jugoszláviai falvak, határrészek vizsgálata is.

szarvakban végződő, két oldala a keréknél két lyuk segítségével helyet ad a keréknek. A kerék mögötti első oldal korántsem olyan magas, mint a kubikos talicskánál, hátul valamivel alacsonyabb. Elöl és hátul egyaránt *faékkal* erősítik össze az oldal-deszkákkal. A fenék egyaránt lehet egy vagy két darabból. Azon iparkodtak, hogy jól zárjon, mert így a homok nem hullott ki belőle. A kerékre 5 cm széles abroncsot húztak. A tengelyt nyikorgás ellen kenni szokás, ami által a munka is könnyebb. A talicska teljes hossza 160 cm. (2. kép). Szívesen fogadtak dorozsmai kubikusokat

2. kép. Kubikolás paraszttalicskával

3. kép. Homokhordó kocsi

is, akik évek során kialakított célszerűbb felszerelésükkel gyors és tökéletes munkát végeztek.²³

Ha a család fogattal rendelkezett, lovaskocsival dolgoztak. A *homokhordó kocsi* a lőcsős kocsiból készült átalakítással. (3. kép). Leszerelték a kocsi felső részét. Két, olykor három *pörgettyűt* illesztettek a helyére. A pörgettyű U alakra kiképzett, mintegy 6—6 cm vastagságú oszlopból készül. Az U alak alsó vízszintes részét az első pörgettyűnél középen kifúrták és *nyakszöggel* rögzítették, hogy segítségükkel a hátulsó tengelyre erősített *raconca*, másként *cibak* szögeibe beilleszthető legyen. Az U alak két szárát a függőlegestől 20 foknyi szögben csapolással rögzítették. Az így előkészített kocsi aljára két erős deszkát helyeztek. Oldalára jobbról is egyet, balról is egyet. Ha bírták a lovak, jól megrakták a homokhordásra így átalakított, homokhordó kocsi néven is emlegetett szállító eszközt. A deszkák olykor meghajlottak. Szükség szerint a kocsi közepére harmadik pörgettyűt alkalmaztak. Annyi homokot hánytak föl a kocsira, hogy éppen elég volt a két lónak elhúzni a süppedős, járatlan homokon. A homokot egyik oldalról rakták föl. A két alsó deszkát lefektették és a homokhányókkal szemben levő oldaldeszkát is föllállították. Amikor így a kocsi valamelyest megtelt, föllállították a feljük eső oldaldeszkát és jól megrakták a kocsit. Sokszor nyikorogtak a súly alatt a kerekek az aránylag könnyű *poszahomokban*. Amikor a kocsi a *hajlatba* ért, ahová a homokot szánták, akkor az oldaldeszkát egyszerűen fölhúzták, a homok pedig leömlött. A középső deszkákat a végüknél fogva megmozgatták, széjjelhúzták, esetleg megemelgették és így készen volt a kocsi kiürítése.

Ahol nagyobb területen kellett a talajt elegyengetni, ott a *homokhordó bakity* használatára került sor. (4. kép). Ez kétkerekű kocsi, voltaképpen kordé, amelynek

4. kép. Homokhordó bakity

²³ Lásd *Katona I.*, A talicska földgyegetésnél való használatáról. Kubikoskordé és a kordémunka. Ethn. LXXII. (1961) 56—85. Az eddig megnevezett adatközlőkön kívül információkat adtak még: *Király Ferenc* (Rúza), *Mészáros József* (Öttömös), *Szépál János* (Domaszék), *Szűcs Pál* (Mórahalom), *Rúza Sándor* (Ásotthalom).

5. kép. Homokszánkó munkaközben

a két kerék fölötti része csak egy nagyobb láda volt. A láda és az alatta levő kerék előtt kettős kocsirúd nyúlt ki egymástól akkora távolságra, hogy a ló éppen beleférjen. A bakittyal úgy álltak bele a *kubikgödörbe*, hogy alig kellett fölfelé dobni a homokot. Amikor megtelt, a ló elindult vele a kívánt helyre. Ott fölhúzták a láda hátulsó részét alkotó *sublert*, a mozgatható deszkát, a homok pedig kiömlött. Ha szükség volt rá a lovat is előre szólították 2—3 lépést, és így teljesen kiürült a bakity. Ezt a munkamódot tanyai népünk az 1879. évi árvíz után Szegeden szorgoskodó és *kordésdigó* néven emlegetett olasz kubikosoktól leste el, akik a talicskázó magyar kubikosokkal együtt Szeged feltöltését és a körtöltés építését végezték.²⁴

A homoki ember élelmességével a szőlőtelepítés hőskorában új, ötletes és hasznos eszközt formált ki. Ez a *hőgyhúzó*, amely a századforduló táján közismert volt a Szeged környéki homokvilágban. A nagy kvarctartalmú homokon a surlódás jóval kisebb. Ezzel a körülménnyel számolva szerkesztették meg a hegyhúzót. Kezdetlegesebb, de szintén nagyon használatos változata, mintegy őse a *homokszánkó*. (5. kép). Ez két, földre fektetett, fölfelé kunkorodó, 15—20 cm átmérőjű, hengeres alakú akácfa, amelyet felül deszkával hidaltak át. A szánkótalpak egymástól való távolsága 50—60 cm. A négy hl-es kancahordó²⁵ jól elfér rajta. Rakodó felülete téglalap alakú, egy m²-nyi nagyságú. Elöl a fölfelé kunkorodó talpakat erős keresztfával kötötték át, amire *vontatógamó* kerül. Egy ló húzza. Manapság vizet szállítanak vele a szőlőskertbe, ha ott közvetlenül nincs kút.

A hegyhúzó talpa, csúszófája hasonló a homokszánkó talpához csupán kisebb, kimunkáltabb, enyhén szögletes. Elöl az oldalfákhoz hasonló áthidalással összecsapolt. A keresztfán itt is *vontatógamó*. A keret hátulsó részére, a keretbe illesztve helyezik el a teknőt. Nagy Dezső által ismertetett hegyhúzó típusok mellett,²⁶ ame-

²⁴ *Katona*: i. m. 57. *Szabó L.*, Szeged halála és feltámadása III. Szeged, 1929. 108. Vö. Juhász A., A bakity. Móra Ferenc Múzeum Évkönyve 1968. Szeged, 1968. 99—108.

²⁵ Olyan 4—5 hl-es boroshordó, amely elhasználódása miatt már alkalmatlan a bor tárolására. A rosszabb végét kiütik és kádként használják.

²⁶ *Nagy D.*, A hegyhúzó. Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, Szeged (1956) 91—100.

6. kép. Hegyhúzó hátulról feltámasztva

lyek Harkakötöny, Mórahalom községekből valók, továbbfejlesztett típust sikerült megtalálni Mórahalom külterületén.²⁷ A teknőt alakították az újabb tapasztalatoknak megfelelően. Négy szögletes csúszófát készítettek alája, amelyekből kettő a szarvak céljából meghosszabbított. A súrlódás további csökkentésére a csúszófák a'ját megvasalták. Erre azért van szükség, mert amikor a hegyhúzó megtelik homokkal a súly teljes egészében a teknőre tevődik át. A teknőnek felül 15 cm magas kerete van, hogy a homok ne szóródjon le róla. Elöl ekevashoz hasonló vaslapban végződik, amit szükség szerint megreszelnek. (6. kép). Másfél m² a teknő felső része. Újabban csak két ló húzza. A lovakat vezetni kell. A lehúzatni kívánt területre érve a teknőt a kétszarvánál fogva 45 fokos szögben felemelik, miáltal homok túródik rá. (7. kép). Közben megtelik és fokozatosan vízszintes helyzetbe kerül. (8. kép). Azután a kívánt helyre húzzák a *terő* néven is emlegetett terhet, homokot. Ott a két szarv felemelésével a homok lecsúszik, miközben a teknő is átfordul és a csúszófák kerülnek fölfelé. (9. kép). Mindez egy pillanatig tart, mert a szarvak úgy vannak kiképezve, hogy azonnal beleakadnak a talaj legkisebb egyenetlenségébe és kiindulási helyzetbe rántják vissza a hegyhúzó teknőjét. A teknő tehát kétszeri emberi beavatkozással teljesen körbefordul a csúszókeretben, miközben egyszer tölt, egyszer ürít. Három talicska homokot elmozgat ásó és kapa használata nélkül. Az ötvenes évek végén az erődítésekkel kapcsolatos futóárkokat, gödröket töltötték fel vele. Napjainkban gépi vontatással, olcsósága miatt, termelészövetkezetek is sikeresen alkalmazzák.

Ásót, kapát az egyenetelt terület fordításához használnak. Ha faszor található a telepítendő területen, csákányra is szükség van. *Homoki ásó* felépítése, mérete,

²⁷ Pálfi Ferenc 82. é. (Mórahalom).

7. kép. Hegyhúzó indulásra készen

8. kép. Hegyhúzó telítődve

nyele a könnyebben megmunkálható homok természetéhez alkalmazkodott, szemben a kötött talajon elterjedt erősebb, zömökebb és rugóval is ellátott ásóval. A homoki ásó oromzatán levő hosszanti tengelye 25 cm. Ehhez járul a 10 cm hosszú fok, amelybe a nyelet beleszorítják. Szélessége a felső részén 20 cm. Alul enyhe kúpalakban végződik. A nyele 110 cm hosszú. Az alsó végének kerülete 13 cm, a felső végéé 11 cm. Fölfelé enyhén keskenyedik. (10. kép). A nyelet külön árusítják. A tanyai ember nem vásárol ásónyelet. Kikerül a téli nyeséskor, száraz fák kitermelésekor. Legszívesebben az akácfát használják, de megfelel bármilyen gyümölcsfa. Ha alkalmas

9. kép. Hegyhúzó átfordulás után

10. kép. A fordítás szerszámai a homokon

botfát találnak, azzal *nyelezik* az ásót. A nyélnek feltétlen egyenesnek kell lenni. Görcsöt, hajlást nem tűrnek, mint a kapánál. Legjobb azonban a hasított nyél. Több időbe kerül a megmunkálása, de végleges, hosszantartó nyél lesz belőle. A parasztember legjobb téli foglalatossága. A nyél beillesztésénél arra ügyelnek, hogy jól megszoruljon. Éket általában nem alkalmaznak. A nyél alsó részét a beillesztés után az ásó fokának megfelelően 45 fokos szögben lefűrészelik, *eldolgozzák*. Újabban az ásó nyéltartó fokának elején szöggel megerősítik az ásó nyelét a kiesés ellen, ékelés helyett.

Az ásó *oromzata* gyenge vagy gyárihibás lehet. Ha eltörik, hasznavehetetlenné válik. Amikor az *orom* az ásó hegyéhez közel pattan el, kováccsal kisebbre szabatták és asszonyoknak, gyerekeknek jó a kerti fordításnál, férfiaknak pedig a fakidöntésnél. Használat közben kifényesedik s ha gyökeres földben történik a fordítás, éle kicsorbul, megkopik. Reszelni szokás. Nem sűrűn adódó feladat. Az ásót munka közben balkézrel fogják 35 cm-re az alsó nyél végétől, jobb kézzel a felső nyél végét. (11. kép). Van aki jobb kézzel fogja alul, bal kézzel felül. Olyan is van, aki váltogatja.

11. kép. Ásó használat közben

A kezét fogás közben nem szabad mozgatni az ásó nyelén, mert könnyen feltöri a tenyeret. Kerülendő a nyálazás, köpködés. Egyedül az a helyes, ha jól megszorítják és arányosan dolgoznak vele. A puha, kemény munkához nem szokott tenyérbe, különösen hamar vérhólyagot csal. Az arányos, hagyományoknak és tapasztalatoknak megfelelő munka pedig lassan kérgessé teszi a kezét és szívóssá alakítja a foglalkoztatott izmokat.

Ásás közben meg kell hajtani a derekat. Ha tarackot vagy kukacot vesznek föl, derékszögben, sőt kétrét előre görnyednek. Egyébként 45 fokos szögben hajolnak.

Másik fontos szerszám a fordításnál a *kapa*.²⁸ Szükségszerűen a szögletes kapát használják, mert ezzel könnyebb a homok átemelgetése. A kapa tengelyének hossza az oromzaton 22,5 cm. Szélessége a nyaknál 22 cm, az alsó felénél 19,5 cm. Enyhén trapéz alakú. Felül a nyak és az ahhoz kapcsolódó *köprü*, ami a nyél befogadására szolgál. A köprü külső kerülete 17 cm. Hozzá tartozik még a *kapanyélvasalás*. Ez 4 cm széles, 17 cm hosszú 2 mm vastag lemez, enyhén hengeres alakú, hogy a kapanyélre rásimuljon. A kapa lapjának bal felső sarkában 100-as jelzés látható. Ennek

²⁸ Lásd Fél E.—Hofer T., A parasztember szerszámai. Ethn. LXXII. (1961) 497—528.

nyomán *százás-kapa* a neve. A nyél 130 cm hosszú. Felső végének markolata 10 cm, az alsó vége 15,5 cm. A nyél alsó fele sokszögű. Szívesen használják fel nyélnek a botfát, amely egyaránt lehet fűzfa vagy nyárfa. Ezt nem olyan nehéz megmunkálni. Boltban is árulnak megmunkált nyeleket, de nem szívesen vásárolják. A fűzfa, nyárfa héját lehúzzák. Ha valamerre *elkajszult*, nyers állapotban eligazítják és lenyomatják. Kiszáradás után így marad. A nyél beillesztésénél arra ügyelnek, hogy jobbra és balra ne görbüljön, mert a kapa használhatatlanná válik. Homorú vagy domború lehet. Hasított nyél esetében erre nincs gond. A kapa nyaka és köpűje 25 fokra eltér a merőlegetől. Akkor jó a kapával dolgozni, ha 40 fokos a nyél és a lap közötti eltérés. Végső szabályozás a nyél beillesztésekor történik. A kapa nyelezése már alaposabb munkát, nagyobb szakértelmet igényel. Fontos, hogy a nyél megszoruljon a köpűben. Ezt ékeléssel is elősegítik. (12. kép). Alkalmazznak fa és vaséket egyaránt. A vasalást 2—3 helyen rászögezik a nyélre, miután a kapát beállították. A nyél kilazulásának veszélye sokkal nagyobb, mert a kapát nyári forróságban is használják, míg az ásó elsősorban ősszel és tavasszal forog kézben.

12. kép. Kapa ékelése

A merőlegetől 40 foknál jobban eltérő kapa *nagyra áll*, a 40 foknál kisebb szög esetében *kicsire áll*. Általában a kapa beállítását annak az igényeihez szabják, aki dolgozik vele. A magasabb embernek jobb, ha egy kicsit nagyra áll a kapája, mert nem kell meghajolnia. Az alacsonyabb ember akkor dolgozik kevesebb fáradtsággal, ha kicsire áll a kapája. Fordításnál jobb, ha nagyra áll a kapa. Így jobban merül, jobban haladnak vele. Koratavaszi, téli fordításkor még nedves a föld, nem szóródik a homok. A százás kapa sajátos formájának kialakulása szorosan összefügg a homok természetével. Akik napszámbérbe dolgoznak a kapával és kímélni akarják magukat, kicsire állítják kapájukat. Így nem olyan fárasztó a munka. A ta-

nyai nép elítéli ezt az eljárást és hosszú ideig a tudományos kísérletek ellenére *jól megvágta a földet*, azaz mélyen kapált. A fordításnál mindez nem probléma, mert a kikíváncozó földmennyiséget mindenképpen ki kell emelgetni.

A kapanyelet a fokától 75 cm-re a jobb kézzel szokás fogni. Balkéz a nyél végén van. Ez a jobbkezes munka. (13. kép). Amikor balkézrel fognak lent és jobb kéz kerül a nyél végére, balkezes munkának nevezik. Jó tulajdonság, ha mindkét kézzel egyformán tudnak dolgozni, mert nem annyira fáradnak el. A munka minőségét nem befolyásolja sem a jobbkezes, sem a balkezes munka. A kapa használatakor is meg kell hajolni, ha nem is annyira, mint ásáskor. A kapanyél is kérgessé teszi a tenyeret. Az olykor görcsös nyél, amely gyakran vékonyabb, mégis nagy kitartást, testi erőt igényel az egész napi munkában.

13. kép. Kapa használat közben

A fordításnál használt harmadik fontos szerszám a *csákány*. Csak akkor veszik kézbe, ha fagyökér kerül a fordítók útjába, vagy téli fordításnál a fagyott föld felső részét szabdalják vele össze. A fokától, a nyéltartótól balra, lapjával 12 cm-nyi hosszú, 2 cm vastag és a végén 6 cm-nyi széles él alakul ki. Jobbra 17 cm-nyi hosszán 2 cm vastagságban ismétlődik a csákányél az előbbi oldalra merőlegesen. Mindkét oldal ugyanazon munka elvégzésére alkalmas, így könnyebben tudnak dolgozni. Az egymásra merőleges két él fejszeélességű és vastagabb gyökerek elvágására egyaránt alkalmas.

A nyél fokának kerülete 20,5 cm, átmérője 7,5 cm. A nyél befogadására szolgáló rész enyhén ovális alakú. A nyél 81 cm hosszú egyenes vastagságú, ovális keresztmetszetű, kerülete mindkét végén 12 cm. Beszorítását vagy fa-, vagy vasékkal végzik. Nyélnek akácfa, almafa vagy bármilyen gyümölcsfa megfelel. Hasított fát használnak, mert a botfa nem biztosítja az ovális alakot. Bár nem használják állandóan, mégis mindig velük van, mert bármikor szükség lehet rá.

A vásárlásnál ügyelnek arra, hogy jó szerszámot válasszanak ki. Ha hozzákocintják valamilyen fémtárgyhoz a csengése elárulja, hogy van-e benne rejtett törés. A próba, a vásárlás, türelem, tapasztalatot igénylő munka. Ma már a fordítás láncfalpas traktorokkal történik. Aránylag olcsó és mindenki igénybe veheti.

A *fordítás mélységét mérő bot* 70—80 cm hosszú napraforgószár, amelyen megjegyezték a kialakított mélységet és ha sikerült a jelzésig törés nélkül lenyomni, a fordítók jó munkát végeztek.

Az *ültetőkötél* kisujnyi vastagságú vékony kötel, hosszúsága a kialakítandó sor mérete szerint változik. Meglazítják a fonását, a sor-, és tőtávolságnak megfelelő helyen rongydarabokat kötnek bele. A meglazított kötélág visszahúzódik és oda szorítja a jelzéseket. Hátránya, hogy ha nedvesség éri megdagad, megnyúlik, könnyen megrongálódik és drága. Ma már sehol sem használják.

Az *ültető drót* 125—130 cm hosszú 2 mm-es vastag drótból készül. A leszabott drótdarabokat hurokra úgy kapcsolják össze, hogy a kötések egymástól 120 cm-re esnek. Előnye, hogy a hurkok nem mozdulnak el és használat után az összehajtogatása is könnyebb. Egy ültetődrót hosszúsága 45—50 m és 34—36 tőke helyének kijelölésére alkalmas.

Az *ültető lánc* sokszor a gazdaságból kerül ki, ugyanis gyakran a disznó legeltetéséhez alkalmazott pányvaláncot használják fel erre a célra. Két-három darabot kötnek össze, hogy elég hosszú legyen. A jelző szalagot egy-egy láncszembe kötik bele. Nem mozdulhat el. Ha csupán szőlőültetésre használják, egészen kicsi a szeme. Így könnyebb az 50—60 m hosszú lánc kezelése. A szőlőültetők egymástól kölcsönkérnek.

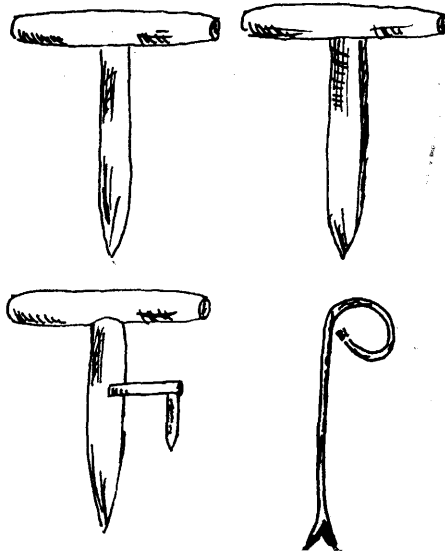
A *sorkijelölő kerék* segítségével is gyakran ültették a szőlőt. Szétszedték a kocsit, levették az oldalát és a két hátulsó kerekét húzták végig a *pásztán*.²⁹ Az első két keréknyom után csak egy-egy sor helyét jelölték meg egyszerre. Az egyik kereknek mindig a már megjelölt soron kellett haladnia, hogy a pontos sortávolság kialakuljon. A két kereket ember húzta, mert a ló elsüllyedt volna a fordításban.

A *golyaóru fúró* az ültetéshez való lyukakat készíti el elmés megoldással és ugyanakkor pontosan jelzi a következő tőke helyét is. Fája és fogója egyaránt fából készül. A fúró szárából a fogója alatt egy vízszintesen csapolt és a szárral azonos méretű fa halad a kialakítandó tőtávolság pontos helyéig. Innen egy másik szárát lefelé vezetnek a fúró szárával párhuzamosan, de ennél jóval rövidebbre szabják. (14. kép). Ha a fúrót a kívánt mélységig belenyomják a földbe, a másik szár, a golyaorr is belehatol, mivel jóval rövidebb, csak 8 cm mélyen csupán, de ennyi is elég a következő tő helyének kijelöléséhez. Következésképpen a fúrót nyomják le a golyaorr jelezte helyen. Ha ezt a szerszámot használják az ültetéshez, nem kell a tőtávolság kijelöléséről külön gondoskodni. Gyorsabb és olcsóbb a munka.

A *fafúró* nyele is, ültetőszára is fából készült, lapos négyszög alakban. A nyél 5 cm átmérőjű, 35—40 cm hosszú, jobbról is, balról is megmarkolható kerek fa. Szára 80—100 cm hosszú, a hegyétől fölfelé számítva mintegy 40 cm-re jól látható jelzést faragtak. A lyuk fúrásnál pontosan eddig kell a fúrót lenyomni. Így biztosították, hogy minden szőlővessző egyenlő mélységbe kerüljön a földbe.

A *körmös fúró* fogója fából készül, a szára pedig vasból. A hegye 1 cm-re szétnyílik, sőt mintegy 45 fokban begömbül. Olykor 8—10 mm-es vaspálcából is készítik. A szára 80 cm hosszú. Fogójának első görbülete 14 cm, a második 5 cm, és a visszahajlítás is 5 cm. A kalapálással és hajlítással kialakított körmök közötti belső

²⁹ Egy kisebb szőlőparcella, amelyet a határ és a betyárút vesz közre. A betyárút egy sor szőlő kihagyásával keletkezik, a kocsi elfér rajta.

14. kép. Fúrófajták

távolság 1 cm, a körmök szélessége 5 mm. Így a külső távolság 2 cm. Itt nem kell a 40 cm-es jelzés, mert a körmök közé illesztett vesszőt addig kell nyomni, amíg a kívánt 2 szem marad ki.

Van olyan ültető fúró is, amelyiknek a fogója fából, a szára pedig lapos vasból készült. Ez a *laposfúró*. Szorításnál különösen jó szolgálatot tesz.

A homoki szőlő telepítése ismét a fellendülés korába lépett. A régi szőlőhegyek területei állami gazdaságokban és termelőszövetkezetekben megtízszereződnek. A talaj egyenetlenségét és a fordítást gép végzi, az ültetésnél azonban nem nélkülözhetők az ismertett hagyományos szerszámok.

A homoki szőlő szerszámkészlete hosszú évtizedek paraszti tapasztalatai alapján alakult ki. Közrejátszott a homok sajátos természete, könnyebb megmunkálhatósága és a *célszerű szegény ember*³⁰ ügyeskedése, törekvése, hogy újabb kiadások nélkül sokoldalúan használja fel a tanya körül már meglévő alkalmatosságokat. Az alkotó, teremtő paraszti egyéniségek napjainkban is használható eszközöket ügyeskedtek ki (hegyhúzó), amelyekkel megkönnyítették, gyorsabbá tették nehéz munkájukat. Ezek az újítások adott területeken alkotójuk szerint változnak és fejlődést mutatnak az újabbak a régiekkel szemben.

Külön figyelmet érdemel a tanyarendszer elszigeteltségében élt homoki emberek segítőkészsége, ami szerszámok kölcsönadásában, a tapasztalatok fenntartás nélküli továbbításában nyilvánult meg. A homoki szőlő gyors térhódítása ennek az egészséges paraszti szemléletnek is köszönhető.

A vizsgált anyaggal kapcsolatban — a teljességre való törekvés nélkül is — adódhatnak elemzésre váró problémák. Fontos feladat a szerszám- és eszközanyag más homoki táj (Kecskemét, Nyírség) szerszám- és eszközanyagával való összevetése, összehasonlítása. Már az eddig érintett összehasonlításból is kiderül bizonyos eltérés az azonos talajú, de távolabb fekvő (Kecskemét) és a szegedi táj szerszámjai

³⁰ *Tömörkény I., Célszerű szegény emberek. Szeged, 1922.*

között. Fontos feladat lesz megvizsgálni, hogyan változik a szerszámok alakja, formája a talajminőség szerint ártéri, homoki és a hegyvidéki szőlők viszonylatában. Továbbá: még milyen hatások érték a szerszámkultúrát a Balkánról, hogyan módosultak a szerszámok a sajátos Szeged-vidéki homokos talajon. Szeged délszláv és román szomszédságban levő terület. Külön figyelmet érdemel a két szomszédos nép szőlőkultúrájának, szerszám- és eszközanyagának összehasonlítása. A jugoszlávai kapcsolatok annál is inkább érdekesekek, mert bizonyítást nyert a szegedi szőlősgazdák középkori kapcsolata a Fruska Gora, Szerémség szőlőtermő vidékeivel.

GERÄTSCHAFTSMATERIAL ZUR WEINPFLANZUNG IN DER GEGEND VON SZEGED

von
Vince Börcsök

In den letzten Jahrzehnten des vorigen Jahrhunderts wurden die Bergrebenpflanzungen infolge der Phylloxeren kahl gemacht. Tausende der Bauernfamilien kamen an den Bettelstock. Auch die in der Schwarzerde und in den Gärten der Umgebung der Stadt Szeged angepflanzten Rebenpflanzungen waren zugrunde gegangen. Auf dem Sandboden konnte aber die Reblaus nicht wüten und deshalb wurde die Aufmerksamkeit auf die Anpflanzung der Sandweinstockarten gerichtet.

Im Mittelalter besetzte das Szegeder Bürgertum Weingüter in Syrmien sowie auch an den Abhängen von Fruska Gora. Der türkischen Herrschaft zufolge hörte die Verbindung mit diesen Gebieten auf. Es ist aufzunehmen, dass die ersten Weinstöcke von dort in die Weingärten der Szegeder Umgebung geraten waren und davon in die Sandgebiete getragen wurden, wo die Bauerngehöfte nur langsam und vereinzelt erschienen. Die Namen der auch heute gepflanzten Weinstockarten weisen auf ihre südliche Abstammung hin: „Grüner Syrmischer“, „Kövidinka“ („Kövi“ heisst ein Flusshafen am Ufer der Sau). Es erweist sich als eine offene Frage, ob die Grundlage zum Sandweinbau von Szeged unmittelbar durch balkanische Verbindungen oder indirekt, mit Hilfe der ungarischen Bergweinstockarten mittels des Sandbodens von Kecskemét geschaffen worden sei.

Was die Anpflanzung der Sandweinstockarten nach dem Phylloxeregefahr betrifft, ist unstreitbar, dass die Widerstandsfähigkeit des Sandbodens durch die Weinstockarten bestätigt wurde, die Kleinbauern aus den Gärten um die Stadt herum ausgebracht und im Sand angepflanzt hatten, und somit diese Arten auch beim Zustandekommen grösserer Rebenpflanzungen eine gewisse Rolle spielten. Die entwickeltere Versuchsmethoden der grossen, nach dem Phylloxeregefahr geschaffenen Rebenpflanzungen beeinflussten auch die Entwicklung des Sandweinbaus der Kleinbauern von Szeged. Die schnelle Verbreitung der Sandweinstockarten hat auch die Tatsache geholfen, dass sich die Weinpflanzung als die einzige Möglichkeit erwies, um die Sandwüsten nutzen zu können.

Die erste grosse Weinpflanzung befand sich auf der Besitzung der Familie Kárász, in der Puszta von Horgos-Királyhalom um 1893. Dann liess eine Aktiengesellschaft mit der Unterstützung von Wiener Banken, unter der Leitung von Ormódi-Fritsch 200 Jöcher anpflanzen. Dann begann noch eine ungarische finanzielle Gesellschaft, die Béla Ormódi begründet hatte, 1903 in Pusztamérges grosse Weinpflanzungen zustande zu bringen. Gleichzeitig wurden grosse Parzellierungen in Gang gebracht.

Zu diesen Zeiten bildeten sich auf einem unnützbaren Sandhügel Kleinbauernweinberge aus, später — infolge der Vermehrung der Gehöfte — auch die Weingärten um das Haus herum.

Zu der altgewohnten Weinbaugerätschaft der Szegeder Gegend gehören der Bergträger, die Schiebkarre, der sandfördernde Karren (sog. „bakity“) und der sandfördernde Wagen. Bei der Bodenwendung brauchte man den Spaten, den Hacke und den Pickel. Zu den Anpflanzungsgeräten rechnen wir das Pflanzungsseil, den Pflanzungsdraht, die Pflanzungskette, den reihenabstekenden Rad, den Bohrer, den Holzbohrer, den Nagelbohrer und den Bohrer mit Vorstoss (Storchnabelbohrer).

Den Bergträger hatten bastelnde Kleinbauern konstruiert und verfertigt. Mehrere Varianten des Bergträgers sind bekannt. Vormalig wurde er mit Büffel oder Ochsen, dann mit Pferden, neustens mit Traktor geschleppt. Mit Hilfe dieses einfachen Zeuges kann man Sand in einer Quanti-

tät von drei Schiebkarren ohne Handkraft bewegen. Der sandfördernde Karren (volkstümlich: „bakity“) befindet sich noch auch heute hie und da, in den Gehöften der Umgebung von Szeged und erweist sich als ein Variant des Kippkarrens italienischer Erdarbeiter, die nach der grossen Theiss-Überschwemmung bei der Aufschüttung der Stadt Szeged gearbeitet hatten. Der sandfördernde Wagen wird aus einem mit Wagenleisten versehenen Bauernwagen ausgebildet. Die ärmeren Bauernfamilien besetzten oft einen solchen Wagen als ein einziges Fördermittel. Die entwickelteren Varianten der Pflanzungsgeräte sind bis heute auch bei den grosswirtschaftlichen Weinpflanzungen brauchlich.

Als unsere künftige Aufgabe können wir die Vergleichung unserer Weinbaugeräte mit den der Nachbarländer (Jugoslawien, Rumänien) bezeichnen.